

ГРАМАТИЧНА СПЕЦИФІКАЦІЯ АВСТРІЙСЬКОГО ВАРІАНТУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Граматична система австрійського варіанту німецької мови загалом базується на стандартах літературної німецької мови, притаманних у всьому німецькомовному просторі. Але у наслідок впливу діалектних форм можна визначити певні особливості.

Дієслова, які описують позицію тіла, утворюють фору минулого часу «перфект» з допоміжним дієсловом «*sein*», у той час як норми німецької мови передбачають вживання допоміжного дієслова «*haben*» у цьому випадку. Таке граматичне явище переважає також у південній Німеччині та у Швейцарії. Наприклад, фраза *ich habe gegessen* «я сидів(-ла)» відповідає літературній нормі, а австрійський варіант передбачає *ich bin gegessen*. До цієї групи дієслів належать також *stehen* «стояти», *liegen* «лежати», *hocken* «сидіти навприсядки», *kauern* «присісти», *schweben* «висіти», *knien* «стояти на колінах», *baumeln* «бавтати, хитати», *lungern* «тинятися» та похідні дієслова. Дієслова *stecken* і *hängen* вживаються лише в неперехідному значенні з *sein*, наприклад, *ich bin im Stau gesteckt* «я застряг в пробці», але *ich habe einen Stecker in die Steckdose gesteckt* «я вставив штекер у розетку» (Ebner, 2008, S. 47).

У повсякденному спілкуванні у австрійському варіанті частіше вживається часова форма Perfekt. Слід зазначити, що використання часової системи у повсякденному спілкуванні на сьогоднішній день не завжди відповідає нормі.

Різниця виникає не тільки між формами, але й у теперішньому часі. Це явище стосується закінчень дієслів при відмінюванні. У австрійському варіанті дієслова, основа яких закінчується на буквособолучення *-eln/-ern* можуть по різному відмінюватися у формі 1 особи однини – з закінченням *-e*, або без нього. Наприклад, дієслово *wandern* «ходити у похід» при відмінюванні у літературному німецькому варіанті для 1 особи одн. форму *ich wandere*, а у австрійському варіанті цих форм може бути декілька, наприклад, *ich wandre*. У формі другої особи однини для дієслів, основа яких закінчується на *-sch*, літературний варіант німецької мови передбачає додавання закінчення *-st*, наприклад, *du wischst*. Однак, австрійці надають перевагу закінченню *-t*, тобто *du wischst* (Домашнев, 1983, с. 138).

Розмовний варіант допускає також випущення умлауту у формах 2-ї та 3-ї особи однини у теперішньому часі (Präsens), наприклад, *fahren* «їхати» нім. *du fährst - er fährt, du trägst - er trägt*; tragen «носити» австр. *du fährst - er fährt, du tragst - er tragt*.

Однією з характеристик дієслів є окремі випадки розбіжностей у керуванні дієслів. Найяскравішим прикладом є дієслово *vergessen*, що відповідно до норм стандартної німецької мови є перехідним дієсловом і вживається без прийменника. У австрійському варіанті граматичні властивості цього дієслова залежать від його без посереднього значення, наприклад *ich habe auf das Versprechen vergessen* «я забув цю обіцянку», але *ich habe meinen Schirm vergessen* «я залишив свою парасольку».

Деякі дієслова у австрійському варіанті вживаються з часткою *sich*, яка прираховує їх до зворотних дієслів. До таких дієслів належать *sich spielen* «гратися», або *sich stellen auf* «коштувати».

Доволі значну кількість граматичних відмінностей можна помітити серед іменників. До них відносяться способи утворення множини, дієвідміна та рід іменника. Наприклад, у всьому західнонімецькому просторі та у Австрії помітна тенденція до утворення форми множини у іменників чоловічого роду з умлаутом – *die Krägen* (нім. Kragen) «комірці», *Kästen* (нім. Kasten) «шафи», *Wägen* (нім. Wagen) «автомобілі», *Pölster* (нім. Polster) «подушки» (Muhr, 1995, S. 75). Існують і інші форми утворення форми множини, наприклад, *das Risiko – die Risiken* (нім. – *die Risiken*) «ризика». *Bluejean* «джинси» може також вживатися в однині, на відміну від стандартної німецької форми множини (*Bluejeans*). Деякі іменники належать до слабкої дієвідмини, що суперечить нормам німецької мови. До таких слів належать *der Hirsch* «олень» та *der Wirt* «господар».

Рід дієслова може відрізнятися залежно від варіантів німецької мови. Це явище мотивоване різним історичним та регіональним розвитком мови. Наприклад, певну категорію іменників чоловічого роду прийнято використовувати у середньому роді – *der Gehalt* (нім. *das Gehalt*) «зарплата», *der Marzipan* (нім. *das Marzipan*) «марципан». Іноді рід запозичених дієслів може колитися, тобто одне й те саме слово може належати до різних категорій роду залежно від регіону. Запозичені слова у Австрії тяжіють до граматичної категорії жіночого роду, а у Німеччині – скоріше до середнього або чоловічого. Серед таких слів *die Cola* (нім. *das Cola*) «кола», *die Dress* (der Dress) «спортивний одяг».

Алгоритм словотвору теж частково відрізняється від норм стандартної німецької мови. Якщо розглянути спосіб словотвору шляхом складення основ, можна помітити наявність едального елементу *-s-* між основами там, де цього не передбачає літературна норма, наприклад, *der Schweinsbraten* (нім. *Schweinebraten*) «печення зі свинини», або *die Gelenksentzündung* (нім. *Gelenkentzündung*) «артрит». По-різному утворюються й зменшувально-пестливі форми, адже у австрійському варіанті цю функцію виконує переважно суфікс *-l/-erl*, а в німецькому варіанті – *-chen*. Проте обидва варіанти зберігають властивість змінювати рід іменника на форму середнього роду, наприклад, *das Tascherl* (нім. *das Täschchen*) «сумочка». У австрійському варіанті у словах з таким суфіксом форма однини і множини зазвичай не співпадають – *die Tascherln* (нім. *die Täschchen*) «сумочки».

Для позначення часової форми австрійці використовують різні засоби - випускається прийменник, або використовується інша конструкція. Наприклад, 03:15 у Австрії позначається як *viertel vier* (нім. *viertel nach drei*), а 03:45 – *dreiviertel vier* (нім. *viertel vor vier*).

Вживання прикметників загалом відповідає нормі, за винятком деяких форм. Частина прикметників у австрійському варіанті вживається з умлаутом, наприклад *bleihältig* (нім. *bleihaltig*) «той, що містить свинець», *dreifärbig* (нім. *dreifarbig*) «триколірний».

Грамматичні особливості австрійського варіанту німецької мови можна помітити і в формах реалізації також і інших граматичних категорій, однак їхнє дослідження залишається відкритим питанням, адже помітити їх можна переважно у розмовних формах австрійського варіанту німецької мови.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Домашнев, А. И. (1983) Современный немецкий язык в его национальных вариантах: Учебн. пособие. М.: Ленинград «НАУКА». 232 с.
2. Ebner, Jakob (2008) Österreichisches Deutsch. Mannheim/ Leipzig/ Wien/ Zürich: Dudenverlag,. – 52 S.
3. Muhr, Rudolf (1995) Zur Sprachsituation in Österreich und zum Begriff „Standardsprache“ in plurizentrischen Sprachen. In: Muhr/Schrodt/Wiesinger. S. 75.

*Боднар Ольга
Вінниця*

ВТРАТА МЕТАФОРИЧНОГО ОБРАЗУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ЖАНРУ

Одну із важливих і провідних ролей сучасного інформаційного середовища відіграють засоби масової інформації, що формуються та змінюються впродовж розвитку соціуму і мають безпосередній значний вплив на суспільні норми. Кожен із видів ЗМІ застосовує вербальні засоби комунікації, що уможливають інформування широких мас і здійснюють вплив на аудиторію. Ключове місце в цьому посідає метафора, основою якої є перенесення імені одного об'єкта на інший, при чому ці об'єкти можуть належати до різних тематичних та понятійних сфер. Оскільки одним із основних джерел створення нових метафор є інформаційно-публіцистичні тексти, дослідження збереження метафоричного образу при перекладі українською мовою є актуальним саме в цьому жанрі.

Метафору досліджували багато лінгвістів, зокрема Н. Д. Артуюнова (Артуюнова, 1990), М. Брідслі (Бридсли, 1990), Дж. Лакофф (Лакофф, 1990), Г. М. Складєвська (Складєвская, 1993).

Метою дослідження є дослідити випадки втрати метафоричного образу при перекладі інформаційно-публіцистичних текстів англійською мовою на українську.

Матеріал дослідження – метафоричні утворення, отримані методом суцільної вибірки із видань газет «The Economist» за 2013, 2014 та 2017 роки

Втрата метафоричного образу при перекладі інформаційно-публіцистичних текстів англійською мовою на українську відбувається через відмінності на рівнях лексики та культурних реалій. В подібних випадках перекладачу необхідно застосовувати різноманітні перекладацькі трансформації: генералізація, описовий прийом (ОП), граматична трансформація, лексико-граматична трансформація, антонімічний переклад, компенсаційний прийом (КП) та уточнення.

В процесі перекладу тесту оригіналу із метафоричними одиницями, метафоричний образ втрачався у 67,2% випадків, що становить 504 метафори із 750 досліджуваних метафор. Причиною цього стали відсутність колокацій у мові перекладу, тобто українській, наслідком чого є те, що українські інформаційно-